

LAUWERENOOGST

“De gedenktekens voor Australische eenheden zijn opgericht op de plaats waar die divisies het meeste lauweren hebben geoogst ” – tekst uit slagveldgids

Vertel me, wat zijn de lauweren die een divisie oogst?
zijn dat de kransen die Magere Hein uitreikt
bij het feestgedruis in het hoofdkwartier
na een dag van vlijtig mensen vellen?

vertel me, waar zijn de generaals gebleven?
hier liggen ze niet; ik zie vooral soldaten,
korporaals en sergeanten, met hier en daar
wat beenderdelen van een verdwaalde luitenant

vertel me, waarom zijn die mannen hier gestorven?
vertel me ook: wie zijn hier nog steeds vermist?
vertel me, hoeveel Duitsers zijn hier verdwenen?
vertel me, wat werd hier nu echt geoogst?

EEN MISVERVERSTAND

We staan aan een graf, zoals hier velen zijn
de ingebeitelde leeftijd maakt het verschil
hier rust, zo wil de legende, een knaap van veertien
John Condon, de jongste Britse gesneuvelde

één van de zesenvestig van die leeftijd
die omwille van *God, King and Country*
tijdens de Grote Oorlog gehoor gaven aan
het ingestampte *theirs but to do and die*

maar was hij het, die men hier hergroef?
de maren gaan: het is zijn broer Patrick
of een onbekende, of -

beter zwijgen, niemand vertellen dat
de dertienjarige Redan Sydney Jeffries
lost at sea in oktober 1917 toch echt
met de macabere eer mag strijken

*aperpo, in Frankrijk bleven qua Brit en Afrikaan
twee van veertien, Harrie Keates en David Ross
de zeven zeeën vraten aan dit slag knapen
nog eens tweemaal twintig en een*

JOE STRUDWICK

(Dorking, 14 februari 1900 – nabij Ieper, 14 januari 1916)

Hier lig je dan knaap, als een van de velen
verzwolgen in moddervelden, kapotgereten
door explosiegeweld, opgeslokt in beenderenklei
kapotgemaakt ter wille van

medailledorst van veldmaarschalken

éénentwintig van vijftien, ruim honderd van zestien
driehonderd maal twee en twaalf van zeventien jaar
hoeveel van jullie weten hun graf, *forever young?*
zo wrang, *so wrong*.

© Bart FM Droog, 2018

OBSCENE STEEN

Wat is het doel van deze obscene steen
die het nummer van een divisie draagt
en de namen van de stakkers verzwijgt
die hier stierven in drek en schervenstorm

zonder enige notie

van de generaals met hun stafkaarten
in kasteeltjes zich lavend aan wijn
ruziënd met politici in *Blighty*
over hoeveel doden tien *yards* kosten mag

zonder enige notie

van de mannen en hun angsten, hun geliefden
uit het groene land van ver over zee
zij stierven hier in Vlaamse drek – herdenk
hun levens, vergeet deze obscene steen.

DE UIL – Edward Thomas (1878-1917)

Uit de heuvels kwam ik, hongerig maar niet verhongerd;
Koud, maar met in me de gloed die bestand was
Tegen de noorderwind; vermoeid, waardoor rust
Onder een dak het zoetste verlangen leek.

Toen, in de herberg, nam ik voedsel, vuur en rust,
Beseffend hoe hongerig, koud en uitgeput ik was.
Alles uit de nacht was buitengesloten, behalve
Een uilenkreet, een meest melancholieke kreet

Langgerekt en goed hoorbaar vanuit de heuvels
Geen aangename klank, of reden tot vrolijkheid
Ze vertelde me duidelijk waaruit ik was ontsnapt
En anderen niet, die nacht, toen ik ging slapen.

Zalig was m'n voedsel en mijn rust,
Zalig en ontnuchterd ook, door de roep van de vogel
Die sprak voor al die onder de sterren lagen,
Soldaten en stakkers, tot vreugde niet in staat.

Edward Thomas , 1917

© vertaling Bart FM Droog 2018

THE OWL

Downhill I came, hungry, and yet not starved;
Cold, yet had heat within me that was proof
Against the North wind; tired, yet so that rest
Had seemed the sweetest thing under a roof.

Then at the inn I had food, fire, and rest,
Knowing how hungry, cold, and tired was I.
All of the night was quite barred out except
An owl's cry, a most melancholy cry

Shaken out long and clear upon the hill,
No merry note, nor cause of merriment,
But one telling me plain what I escaped
And others could not, that night, as in I went.

And salted was my food, and my repose,
Salted and sobered, too, by the bird's voice
Speaking for all who lay under the stars,
Soldiers and poor, unable to rejoice.

Edward Thomas , 1878-1917

Bronnen:

<https://www.poetryfoundation.org/poems/53777/the-owl-56d23364d7256>

<https://www.poetryfoundation.org/poets/edward-thomas>

OP DE OORLOGSGRENS

Duizende lijken, die de landen mesten,
Tienduizenden die ziek en kreupel zijn,
Veelhonderdduizend die in nood en pijn
Hun dakloos dorp of platgebrande vesten
Verlaten, 't zij beladen met de resten
Van vroegre welvaart, of — nooddriftige trein —
Met enkel 't lijf, rillend van 't koortsvenijn
Waar vuil en honger de aadren mee verpesten, —
Millioenen troostloos: vrouwen zonder man,
Kinderen zonder ouders, en de dood
Overal huivrend als een valse vogel, —
Zóó is deze oorlog. Wie ontkomen kan,
Bedreigd, of andren moordend, met de kogel,
Ziet land van bloed, van vuur de hemel rood.

Albert Verwey (1865-1937)

uit: *Het zwaardjaar*. W. Versluys, Amsterdam, 1916. 127p.

Online op: http://www.dbnl.org/arch/verw008zwaa01_01/pag/verw008zwaa01_01.pdf

Verwey was strikt genomen geen *War Poet*, maar omdat hij ook de ellende van de burgerslachtoffers en vluchtelingen bezingt én tijdgenoot was, lijkt me dit gedicht wel passend.

Hoewel ik hiervoor geen hard bewijs is, zou hij dit gedicht geschreven kunnen hebben na een bezoek aan de Nederlands-Belgische grens, september-oktober 1914, toen de grote vluchtelingenstroom uit België gaande was. Dat trok destijds veel ramptoeristen (waar wel veel hard bewijs voor is).

I WANT TO GO HOME

I want to go home,
I want to go home,
OI don't want to go in the trenches no more,
Where the whizz-bangs and shrapnel they whistle and roar.
Take me over the sea
Where the Alleyman can't get at me,
Oh my,
I don't want to die,
I want to go home.

I want to go home,
I want to go home,
I don't want to visit la Belle France no more,
For oh the Jack Johnsons they make such a roar.
Take me over the sea
Where the snipers they can't snipe at me.
Oh my,
I don't want to die,
I want to go home.

Gitz Rice (1891-1947)

Geschreven tijdens de Tweede Slag om Ieper, 1915.

Lied van de dood – Frans van Raemdonck (1917)

Der zullen geen klokken luien
hun droevig dooden-lied,
als ik zal vallen, dorstig
in 't bloedig Yzergebied...

Mij zal geen wagen voeren
noch volgen een zwarte stoet
van bleeke mannen, gelijk men
bij Kristene menschen doet...

Der zullen geen vrienden komen,
en op mijn graf, noch kruis
noch kronen, noch bloemen strooien,
'k zal sterven zóo ver van huis...

Maar, als die droeve tijden
van dwang en muiterij
voorbij zijn, en 't sedert maanden
gedaan is en uit met mij,

dan zal er een zonne rijzen
van vurige liefde rood...
Dan zullen de klokken luien!
voor hen, die ginds liggen, dood.

Dan zullen de klokken luien
een eeuwig verlossingslied!
Doch zij die ginds liggen, die zullen
't niet horen in 't Yzergebied!

Frans van Raemdonck (1897-1917)